

ЧИНГЭЛТЭЙ ДҮҮРГИЙН
СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

БАРИЛГЫН САЛБАР - 2021

2021 он

Хянасан:

ЧДСХ-ийн дарга

Д. Мөнхзул

Танилцуулгыг нэгтгэн, боловсруулсан:

ЧДСХ-ийн мэргэжилтэн

Э.Анар

ЧИНГЭЛТЭЙ ДҮҮРГИЙН СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

Монгол Улс, Улаанбаатар хот

Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо, Ж.Самбуугийн гудамж,

Нийслэлийн Засаг захиргааны III байр, 401 тоот

Утас : 70130767, 70110767

Цахим хуудас : www.ubstat.mn, www.chingeltei.gov.mn

И-мэйл: chingeltei@nso.mn

ОРШИЛ

Улсын минь нийслэл Улаанбаатар хот хатан Туулаа эмжээрлэн, дөрвөн хайрахнаа түшиж, он цагийн шаргал хуудсанд алдар суугаа өргөсөөр ирсэн түүхтэй Чингэлтэй дүүргийн түүхэн болон өнөө цагийн байдлыг хөрөнгө оруулалтай холбон статистик тоон мэдээллээр тольдон хүргэж байна.

Тэрхүү дөрвөн хайрханы нэг, хотын минь хойморт саяар тоолох хүн ард, живаа живаа орд өргөө, айл өрхийг нөмөрлөн ханхайгч эрдмийн их Чингэлтэй хайрханыхаа энгэрт 30 дахь хавраа угтаж байгаа нь их түүхийнх нь түүчээ, ирээдүй хойчийнх нь бамбар билээ.

Манай дүүрэг орчин үеийн хороолол болон уламжлалт гэр хорооллын зохицол дунд оршин байгаа нь энэ цагийн хотшлын ерөнхий шинжийг агуулах нийслэлийн хамгийн залуу дүүргийн нэг юм.

УИХ-ын 1996 оны 4 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 24 дүгээр тогтоолоор дүүргийн нутаг дэвсгэрийн хилийн цэсийг тогтоосон. Чингэлтэй дүүрэг нь засаг захиргааны 19 хороотой, 89.3 км.кв газар нутагтай, баруун талаараа Сонгинохайрхан, урд болон зүүн талаараа Сүхбаатар, баруун урд талаараа Баянгол дүүрэгтэй хиллэдэг.

Монгол хүн мянганы тэртээгээс өртөөлөн амьдарсан гэр сууцтай хороолол, орчин цагийн барилга хосолсон үзэмж нь Чингэлтэй дүүргийн ерөнхий төрхийг илтгэнэ. Чингэлтэй дүүрэг нь Нийслэлийн хоймрыг эзлэн оршдог бөгөөд 150 548 хүн амтай. Үүнээс 13 хорооны 118832 иргэн нь гэр хороололд, 6 хорооны 31 513 иргэн нь хотын төв хэсэгт амьдардаг.

Дүүргийн эдийн засгийн гол салбар нь банк, санхүү, худалдаа үйлчилгээ, мэдээлэл, технологи, харилцаа холбоо юм. Мөн төрийн захиргааны байгууллагын төв байгууллагууд байрладаг учир барилгын салбарын барилга угсралт, их засварын ажлууд орон сууцны барилгаас илүү оффисын зориулалттай болон худалдаа үйлчилгээний төсөвт өртөг өндөртэй барилгууд баригддаг байна. Барилгын түүхийг авч үзвэл Монгол улсын анхны их дэлгүүр Нийслэл хүрээний худалдааны гудамж буюу одоогийн барилгачдын талбайн зүүн урд хэсэгт байгуулагдаж байжээ. Улсын их дэлгүүр нь 1921 онд “Монголын харилцан туслалцах хоршооны төв дэлгүүр” нэртэйгээр анх байгуулагдаж, 1930-1960 онд одоогийн Занбазарын нэрэмжит Дүрслэх урлагийн музейн хоёр давхар барилгад байрлаж байсан учир “Өндөр хоршоо” хэмээн нэрлэж байв.

БАРИЛГЫН САЛБАРЫН СТАТИСТИК МЭДЭЭЛЛИЙН ТУХАЙ ОЙЛГОЛТ, САЛБАРЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮДИЙН ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ ҮҮСВЭР

Ойлголт, тодорхойлолт

ОБЪЕКТ: Бие даасан барилга (орон сууц, үйлдвэрийн гол корпус, сургууль, цех, агуулах) буюу байгууламж (зам, гүүр, далан, суваг, нүхэн гарц) түүнтэй холбогдож хийгдэх үндсэн ба туслах чанарын бусад байгууламж, гадна инженерийн бүх төрлийн шугам сүлжээ, хийц тоноглол, барилгын талбайд хийгдэх өндөржилт, тохижилтын бүх ажил.

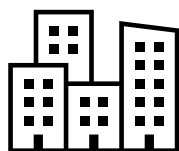
ОРОН СУУЦНЫ БУС БАРИЛГА: Барилгын багахан хэсгийг (Нийт талбайн 50 хувиас бага хэсэг) орон сууцны зориулалтаар ашигладаг барилгыг оруулна.

ОРОН СУУЦНЫ БАРИЛГА: Хамгийн багадаа түүний тал хэсгийг нь орон сууцны зориулалтаар ашигладаг байгууламж.

БАРИЛГА, БАЙГУУЛАМЖ: Олон төрлийн зориулалтаар шинээр буюу өргөтгөл, шинэчлэл хийх, нэгдсэн зураг төслөөр баригдах байгууламж

ИНЖЕНЕРИЙН БАРИЛГА, БАЙГУУЛАМЖ: Төмөр зам, зам, гүүр, хурдны зам, онгоцны буудлын талбай, усан хангамж, бохирын шугам, далан хаалт, усжуулалтын байгууламж зэрэг барилга угсралтад ангилагддаггүй барилга, байгууламжийн бүх ажил.

УГСРАЛТ, ИХ ЗАСВАРЫН АЖИЛ:

Барилга, байшин барих болон инженерийн зориулалтаар зам, гүүр, далан зэрэг инженерийн бусад байгууламжийг барих хэлбэрээр үндсэн хөрөнгийг бий болгох, шинэчлэх, засварлах, өргөтгөхөд чиглэсэн үйл ажиллагаа.

Хамрах хүрээ

Барилгын салбарт эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал (ISIC 4.0)-ын дагуу барилга угсралт, иргэний зориулалттай инженерийн байгууламжийн угсралтын үйл ажиллагаа, барилгын тусгай үйл ажиллагаа гэсэн 3 дэд салбарын ажиллагааг хамруулан авч үздэг

Барилга угсралтын үйл ажиллагаа (41) нь дотроо 1 ангитай.

Үүнд:

- Барилга угсралт (4100)

Энэ ангид өөрийн хөрөнгөөр, төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгэж ашиглалтанд орсон орон сууцны болон орон сууцны бус барилга байгууламжуудыг барих үйл ажиллагаа багтана. Тухайн барилгын зарим хэсгийг өөр гүйцэтгэгч байгууллага эсвэл бүхлээр нь тухайн гүйцэтгэгч байгууллага гүйцэтгэж болно. Хэрэв зөвхөн барилгын үйл ажиллагааны тусгай хэсгийн үйл ажиллагаа байвал үйл ажиллагаа нь дэд салбар 43-т ангилагдана. Энэ ангид дараах үйл ажиллагаа хамаарна. Үүнд:

- Орон сууцны бүх төрлийн барилга байгууламж барих үйл ажиллагаа, нэг өрхийн байшин, олон давхар байшин, олон өрхийн орон сууц.

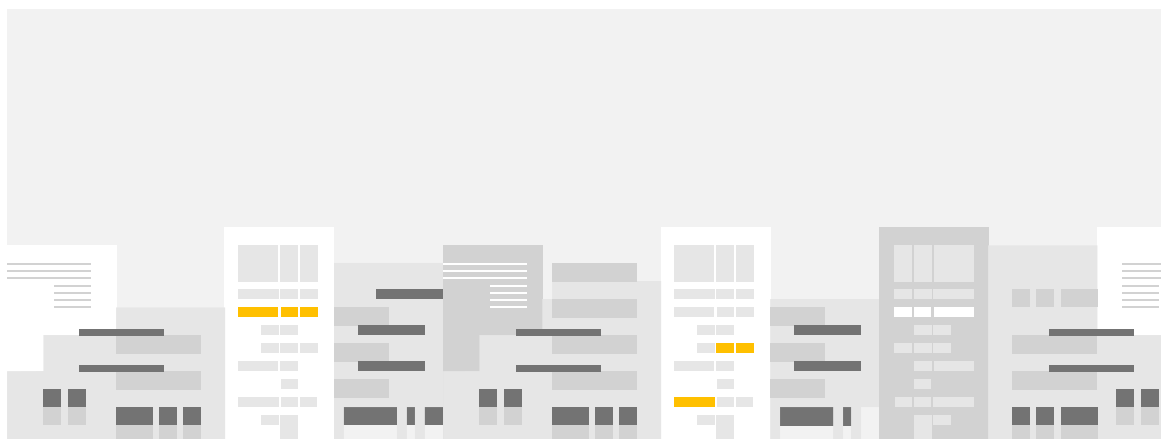
- Орон сууцны бус барилга байгууламжийг барих үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх зориулалттай барилга байгууламж, үйлдвэрийн зориулалттай, сургалтсеминар, хурал цуглаан хийх зориулалт бүхий танхим, өрөө; эмнэлэг, сургууль, конторын барилга; зочид буудал, дэлгүүр, худалдааны төв, зах, ресторан; онгоцны буудал; спортын байгууламж; газар доорх машин тавих зогсоолыг оруулан машины зогсоол; барааны агуулах; шашны зориулалттай барилга, байгууламж, сүм хийд - үйлдвэрлэлийн барилгыг барих, угсрах үйл ажиллагаа. Түүнчлэн орон сууцны зориулалт бүхий барилга, байгууламжийг шинэчлэх, сэргээх үйл ажиллагаа хамаарна.

Иргэний зориулалттай инженерийн байгууламжийн угсралтын үйл ажиллагаа (42) нь 3 бүлэг, 3 ангитай. Үүнд:

- Төмөр зам болон авто замын байгууламж барих үйл ажиллагаа
- Нийтийн аж ахуйн барилга угсралт
- Иргэний инженерийн бусад байгууламж үйлдвэрлэл

Барилгын тусгай үйл ажиллагаа (43) нь 3 бүлэг, 7 ангитай. Үүнд:

- Барилгыг буулгах / нураах үйл ажиллагаа
- Барилгын талбай бэлтгэх үйл ажиллагаа
- Цахилгааны байгууламж суурилуулах үйл ажиллагаа
- Ус, дулааны шугам сүлжээ, агааржуулагч суурилуулах үйл ажиллагаа
- Барилгын бусад суурилуулах үйл ажиллагаа
- Барилгыг дуусгах шатны ажил
- Барилгын бусад тусгай үйл ажиллагаа

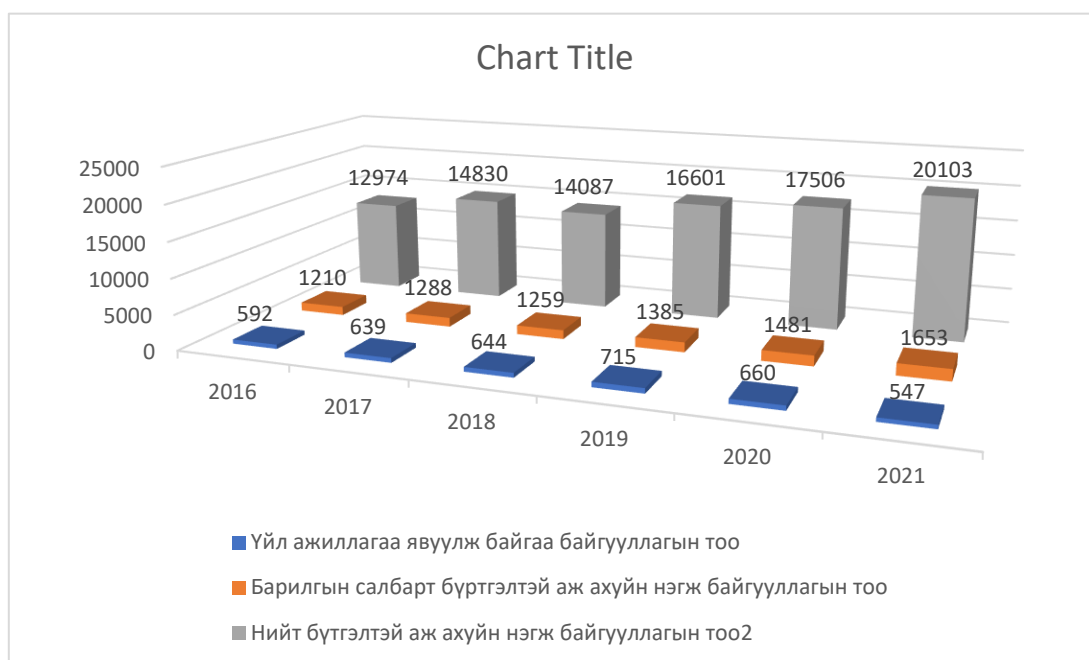

ЧИНГЭЛТЭЙ ДҮҮРГИЙН БАРИЛГАЖИЛТ БА ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

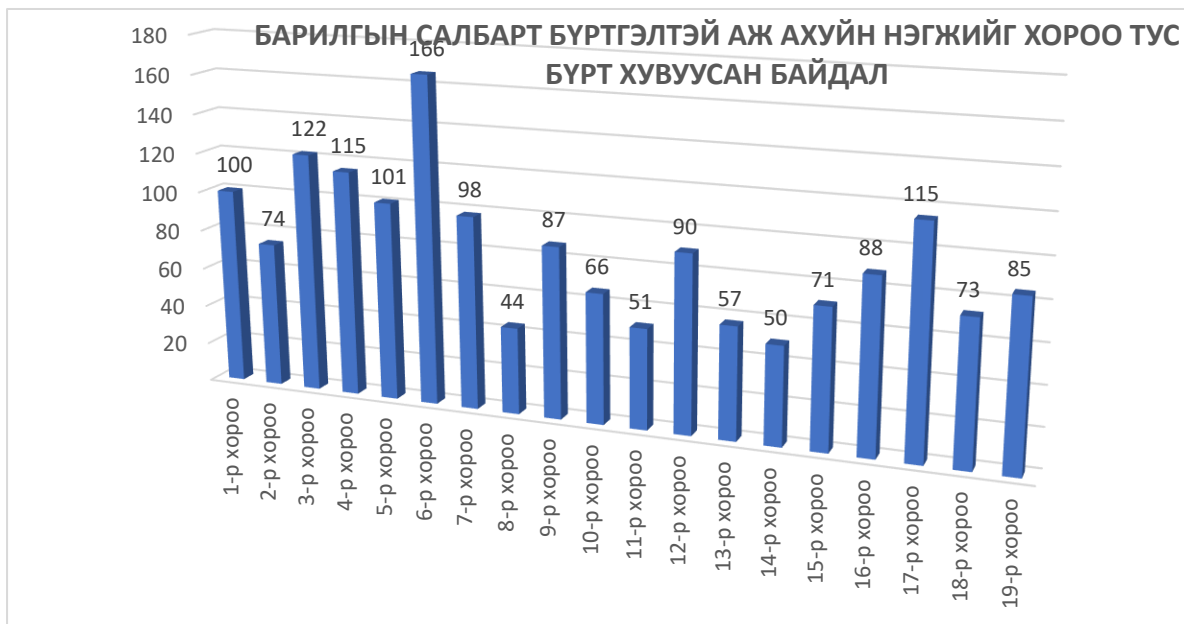
Чингэлтэй дүүргийн нутаг дэвсгэрт баригдаж байгаа барилга байгууламж, барилга угсралт, их засварын ажил, инженерийн барилгын ажлуудыг болон дүүргийн нутаг дэвсгэрт барилгын салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжүүд, барилгын салбарын хөдөлмөр эрхлэлт, хяналт шалгалт, дүүргийн орон сууцны мэдээлэл зэргийг 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар статистик тоо мэдээллүүд байна.

Дүүргийн хэмжээнд бизнес регистрийн санд 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 20.1 мянган аж ахуйн нэгж, байгууллага бүртгэлтэй байгаагаас 1653 буюу 8.2 хувь нь барилгын салбарт хамаарч байна.

Бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй нийт аж ахуйн нэгж, байгууллагын дүнд

барилгын салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзлэх хувийг 2016 оныхтой буюу 5 жилийн өмнөхтэй харьцуулахад 27 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад бүртгэлтэй аж ахуйн нэгжийн тоо өсч үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжийн тоо буурсан байна Үүнээс үзэхэд сүүлийн 5 жилийн хугацаанд барилгын салбарт үйл ажиллагаа идэвхитэй явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо 2016-2022 онд тогтмол түвшинд өссөлттэй байсан бол 2021 онд буюу короновирус цар тахалын нөлөөгөөр буурсан үзүүлэлттэй байна.

6-р хороонд үйл ажиллагаа үйл ажиллагаа явуулдаг барилгын салбарын аж ахуйн нэгж байгууллага дүүргийн хэмжээнд хамгийн их байдаг бол 8-р хороонд хамгийн бага байна.

Барилга угсралт, их засварын ажлын нийт хөрөнгө оруулалт сая. төгрөгөөр 2016-2021

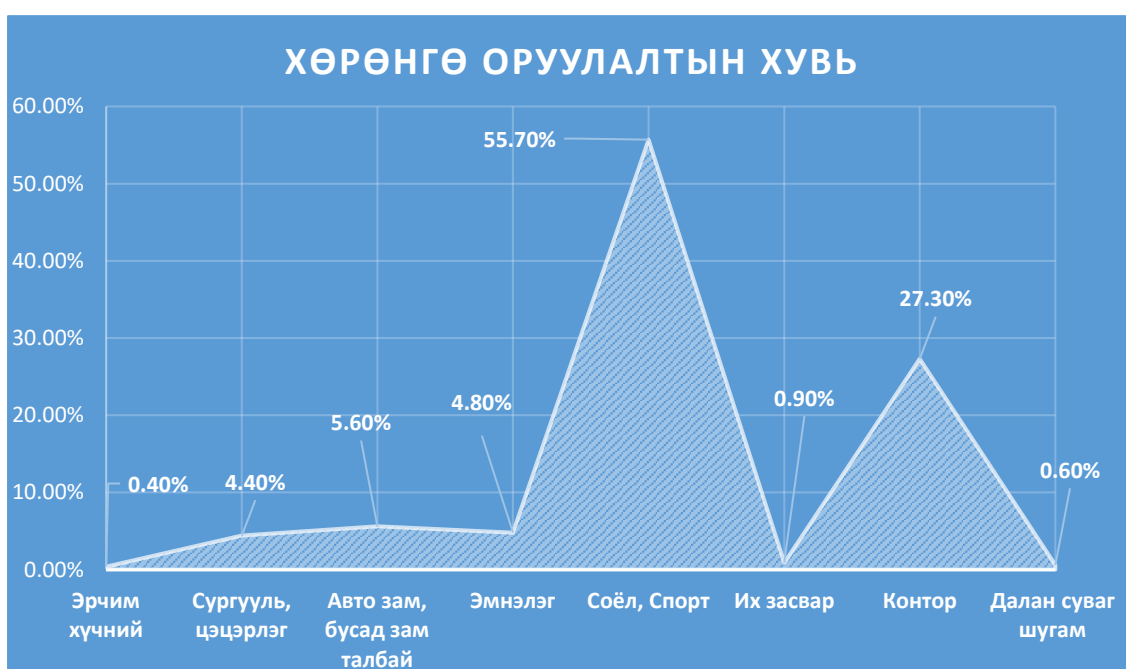

Барилга угсралтын ажилд орон сууцны болон орон сууцны бус барилга, инженерийн барилга байгууламж багтаж байгаа бөгөөд 2016-2019 оны хооронд хийгдсэн барилга угсралт, их засварын ажлуудыг зарцуулсан хөрөнгө оруулалтаар авч үзвэл тогтмол өсч 2019 онд 123.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын ажил хийгдсэн бол 2020, 2021 онуудад цар тахалтай холбоотойгоор хөрөнгө оруулалт буурсан үзүүлэлтэй байгаа бөгөөд 2020 онд 88.4 тэрбум төгрөг, 2021 онд 73.3 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн байна.

2021 онд Чингэлтэй дүүрэгт төсвийн хөрөнгө оруулалт 55.9 тэрбум төгрөгөөр хийгдсэн барилга угсралт, их засварын ажлын эзлэх хувь. 2021 он.

Барилгын төрөл	Хөрөнгө оруулалт /сая төгрөг/	Хувь
Нийт дүн	55 920.1	100%
Эрчим хүч	225.8	0.4%
Сургууль цэцэрлэг	2 489.1	4.4%
Авто зам, бусад зам талбай	3 141.6	5.6%
Эмнэлэг	31 199.6	55.7%
Соёл, спорт	519.5	0.9%
Их засвар	15 301.9	27.3%
Контор	342.3	0.6%
Далан, суваг, шугам		

Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2021 онд хийгдсэн ажлын хамгийн их хувт буюу 55.7%-ийг соёл, спорт, биеийн тамирын барилга байгууламж эзэлж байна.

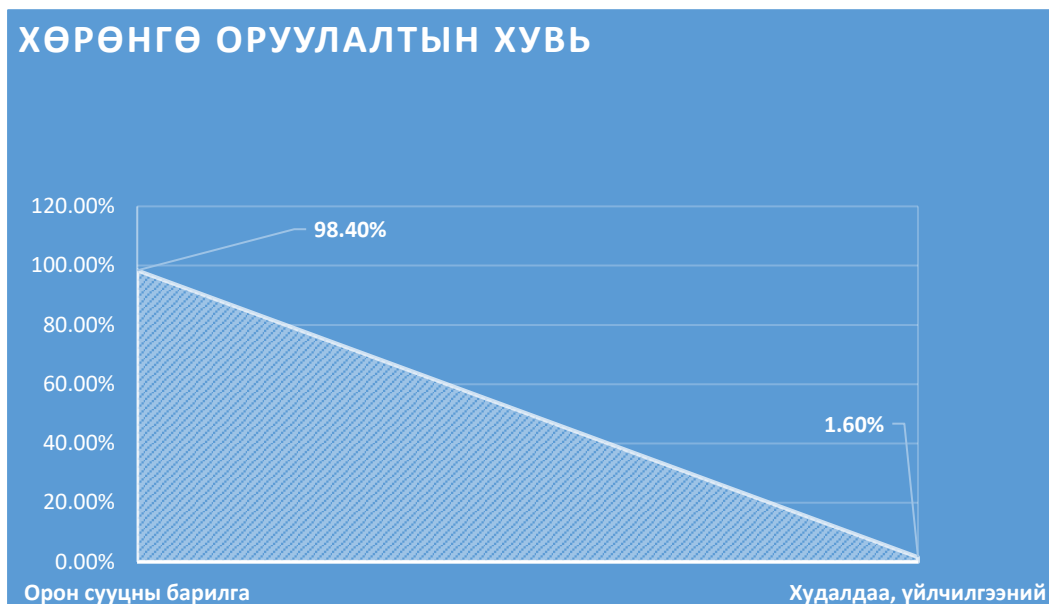

Хувийн хөрөнгө оруулалтаар гүйцэтгэж, ашиглалтанд орсон барилга угсралт, их засварын ажлын эзлэх хувь, барилгын төрөл, зарцуулсан хөрөнгө 2021 он

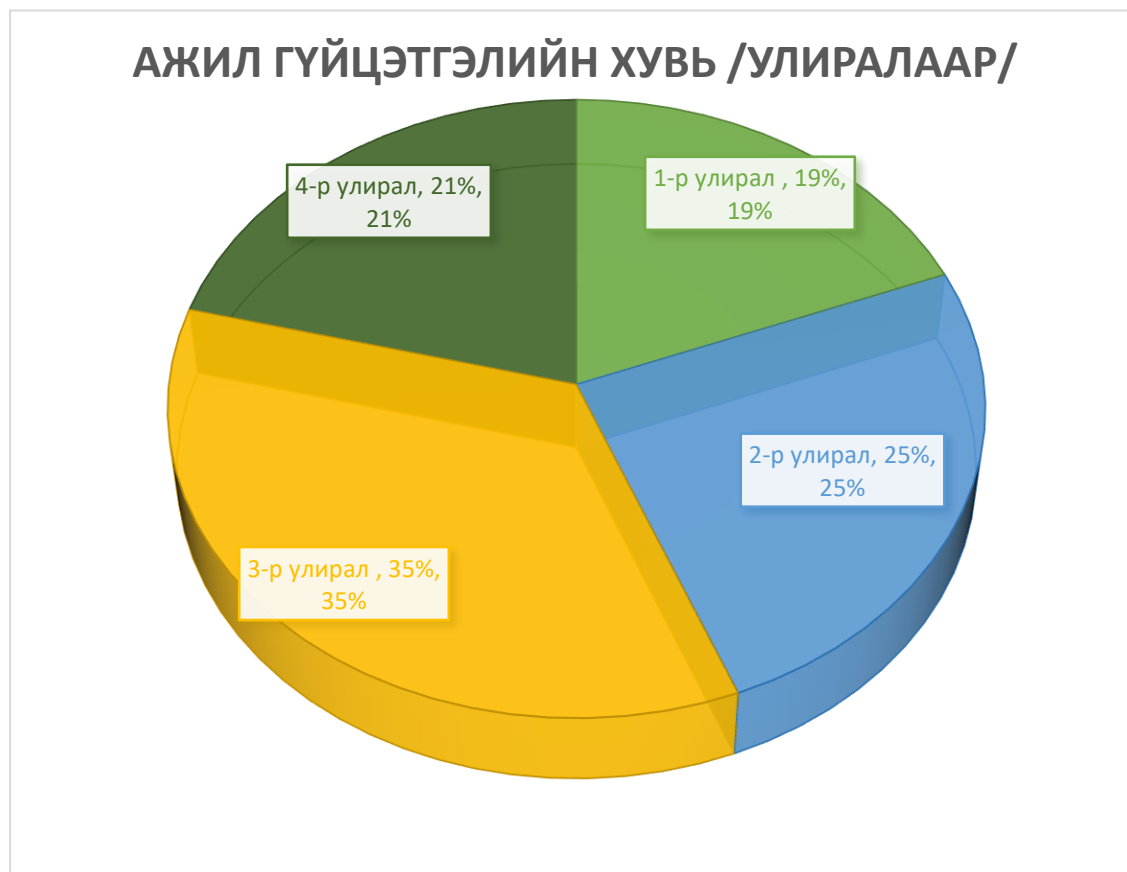
Барилгын төрөл	Хөрөнгө оруулалт /сая төгрөг/	Хувь
Нийт дүн	17 419,6	100%
Орон сууцны барилга	17 419.6	98.4%
Худалдаа үйлчилгээний	328.0	1.6%

Хувийн хөрөнгө оруулалтаар 2021 онд хийгдсэн ажлын 17.4 тэрбум буюу 98.4 ийг орон сууцны барилга байгууламж эзэлж байна.

Барилгын салбар нь улирлын чанартай үйл ажиллагаа явуулдаг учир хийгдсэн ажлыг төсвийн зориулалтаар авч үзвэл өмнөх онуудад 2,3 дугаар улиралд өндөр гүйцэтгэлтэй байсан бол 2020 оны хувьд 1 болон 2-р улиралд ажлын гүйцэтгэлтэй хийгдсэн байгаа нь Ковид-19 цар тахалтай холбоотой хөр хорио нөлөөлсөн гэж үзэж байна.

ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР 73.3 ТЭРБУМ ТӨГРӨГИЙН БАРИЛГА УГСРАЛТ, ИХ ЗАСВАРЫН АЖИЛ ХИЙГДСЭН

ᠮᠤᠩᠭᠡᠯᠡᠭᠡᠨ
ᠰᠤᠮᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠰᠤᠮᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠰᠤᠮᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠰᠤᠮᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ

Орон сууцны барилга - 23%

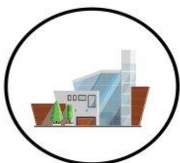
Их засвар - 0.7%

Эмнэлэг - 3.6%

Далан, суваг,
шугам- 0.4%

Сургууль, цэцэрлэг - 3.4%

Контор - 20.8%

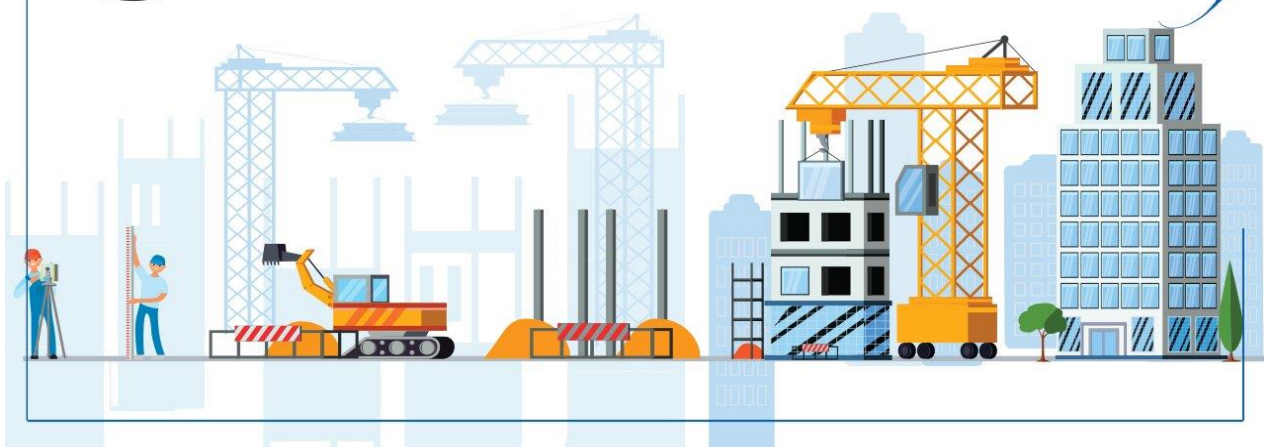
Эрчим хүчний - 0.3%

Авто зам, бусад зам талбай - 4.2%

Соёл, спорт, биеийн тамир - 42.5%

Дүгнэлт

Чингэлтэй дүүрэгт үйл ажиллагаа явуулдаг 20.1 мянган аж ахуйн нэгж байгаагаас 1.6 мянга буюу 8.2 хувь нь барилгын сарлбарт үйл ажиллагаа явуулаж байна. Ашиглалтанд орсон барилга угсралт, их засварын ажлын 76.2%-ийг төсвийн хөрөнгө оруулалт, 24.8% нь хувийн хөрөнгө оруулалтаар гүйцэтгэжээ.

